

Datum van inontvangstneming : 05/03/2018

Zaak C-692/17

Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie

Datum van indiening:

11 december 2017

Verwijzende rechter:

Supremo Tribunal Administrativo (Portugal)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

8 november 2017

Verzoekster in cassatie:

██████████ Consulting - Mediação Imobiliária Lda

Verweerster in cassatie:

Autoridade Tributária e Aduaneira

Voorwerp van het hoofdgeding

Betwisting van de naheffing van btw en vertragingsrente die de belastingdienst aan verzoekster in cassatie heeft opgelegd daar deze de vergoeding die zij had ontvangen voor de overdracht aan derden van haar procedurele positie van eiser in een procedure ter executie van een schuldvordering, onjuist geboekt had – Werkingssfeer van artikel 9, punt 27, onder a), van de Código do IVA (Portugese btw-wet), dat transacties van overdracht van schuldvorderingen vrijstelt van btw – Verenigbaarheid van deze bepaling met artikel 135, lid 1, onder b), van richtlijn 2006/112/EG

Voorwerp en rechtsgrondslag van het verzoek om een prejudiciële beslissing

Uitlegging van artikel 135, punt 1, onder b), van richtlijn 2006/112/EG – Artikel 19, lid 3, onder b), VEU en artikel 267 VWEU

De prejudiciële vraag

„Omvatten, voor de toepassing van de vrijstelling voorzien in artikel 135, lid 1, onder b), van de btw-richtlijn, de begrippen „verlening”, „bemiddeling” en „beheer van kredieten”, ook de overdracht onder bezwarende titel aan een derde van de procedurele positie die door een btw-belastingplichtige wordt ingenomen in het kader van de executie van een uit een overeenkomst inzake vastgoedbemiddeling voortvloeiende, en op grond van een gerechtelijke beslissing erkende schuldvordering – te vermeerderen met de btw tegen het tarief dat geldt op de datum van betaling, alsmede de reeds ontstane verdragingsrente en de rente die loopt tot aan de volledige betaling?”

Aangevoerde bepalingen van Unierecht

Artikel 135, lid 1, onder b), van richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde (PG 2006, L 347, blz. 1; hierna: „btw-richtlijn”)

Aangevoerde bepalingen van nationaal recht

Artikel 9, punt 27, onder a), van de Código do Imposto sobre o Valor Acrescentado (Portugese wet op de belasting over de toegevoegde waarde; hierna: „btw-wet”), vastgesteld bij Decreto-Lei (decreet-wet) 394 B/84, van 26 december.

Korte uiteenzetting van de feiten en de procedure in het hoofdgeding

- 1 Op 26 november 2006 werd ██████████ CONSULTING – MEDIAÇÃO IMOBILIÁRIA, LDA (hierna: „verzoekster in cassatie”) in het kader van haar activiteit van bemiddeling in onroerend goed, benaderd door ██████████ met wie zij een overeenkomst sloot op grond waarvan zij, op basis van exclusiviteit, haar diensten van bemiddeling zou verrichten ten behoeve van de verkoop, voor een prijs van niet minder dan 1 600 000 EUR, van een rustiek landhuis, gelegen in Alto de São João.
- 2 In maart 2007 heeft de sociedad Climasol, S.A., verzoekster in cassatie laten weten geïnteresseerd te zijn in het verwerven van het landhuis. ██████████ heeft het landhuis evenwel niet aan die onderneming verkocht.
- 3 Verzoekster in cassatie heeft bij de Tribunal de Família e Menores e de Comarca de Portimão (rechter in familie- en jeugdzaken en van eerste aanleg, Portimão, Portugal) tegen ██████████ een declaratoire rechtsvordering ingesteld strekkende tot veroordeling van laatstgenoemde tot betaling van een bedrag van 125 000 EUR, te vermeerderen met de btw en verdragingsrente, waarbij zij heeft aangevoerd dat zij haar bemiddelingsdiensten volledig had verricht en dat de redenen waarom de verkoop niet had

plaatsgevonden geheel aan verweerster in cassatie konden worden toegerekend, zodat zij recht had op de overeengekomen vergoeding.

- 4 Met een op 30 september 2010 definitief geworden uitspraak, heeft de Tribunal de Família e Menores e de Comarca [REDACTED] veroordeeld tot betaling aan verzoekster in cassatie van een bedrag van 125 000 EUR, te vermeerderen met de btw verschuldigd over dat bedrag op de datum waarop de betaling zal worden gedaan en de verdragingsrente vanaf de datum van betekening aan verweerster tot de datum van volledige betaling. De Tribunal was van oordeel dat de aangegane bemiddelingsovereenkomst geldig was, dat verzoekster in cassatie recht had op de overeengekomen vergoeding, aangezien de overeenkomst was gesloten op basis van exclusiviteit en de voorgenomen transactie niet was doorgegaan om redenen die aan verweerster te wijten waren, en dat voornoemde vergoeding moest worden vermeerderd met de overeenkomstige btw, tegen een tarief van 20 %.
- 5 Op 29 september 2010 heeft verzoekster in cassatie de uitvoerbare schuldvordering in een van bovengenoemde rechtsvordering losstaande transactie overgedragen aan Starplant – Unipessoal, L.da, voor een bedrag van 351 619,90 EUR.
- 6 In 2011 deed verzoekster in cassatie haar btw-aangifte voor het vierde trimester van 2010.
- 7 De belastinginspectie was van mening dat in die aangifte de overdracht van bovengenoemde procedurele positie niet correct was geboekt.
- 8 De belastinginspectie stelde, kort gezegd, dat verzoekster in cassatie de waarde van de bemiddelingsvergoeding op rekening „7211 – Verrichte diensten” had geboekt, dat zij de btw over die vergoeding die was aangegeven voor het vierde trimester van 2010 op rekening „243311 – betaalde btw” had geboekt, doch dat zij op rekening „78881 – Andere, niet gespecificeerde inkomsten” enkel het resterende bedrag van de voor de overdracht van de procedurele positie ontvangen vergoeding had geboekt, zonder daarover btw af te dragen. In feite ging het evenwel om twee afzonderlijke belastbare handelingen.
- 9 Bijgevolg heeft de belastinginspectie die aangifte gecorrigeerd en is zij overgegaan tot een naheffing van de btw, te vermeerderen met verdragingsrente, ten belope van een bedrag van in totaal 83 647,77 EUR.
- 10 Verzoekster in cassatie heeft tegen die naheffing beroep ingesteld bij de Tribunal Administrativo de Loulé (bestuursrechter, Loulé, Portugal), die dit beroep toewees.
- 11 De Autoridade Tributária e Aduaneira (hierna: „verweerster in cassatie”) is tegen die uitspraak in hoger beroep gegaan bij de Tribunal Central Administrativo Sul (centrale bestuursrechter Zuid, Portugal; hierna: „TCA-Sul”), die dit hoger beroep toewees en de uitspraak van de Tribunal Administrativo de Loulé vernietigde.

- 12 De TCA-Sul stelde zich in wezen op het standpunt dat de aan de orde zijnde overdracht een echte dienst is, waarover ingevolge de artikelen 1, lid 1, onder a), en 4, lid 1, van de btw-wet btw moet worden geheven. De dienst is ook niet vrijgesteld van btw, aangezien zij niet valt onder de in artikel 9 voorziene volledige belastingvrijstellingen. Het gaat met name niet om een in punt 27, onder a), van die bepaling genoemde transactie, aangezien dat punt volgens de TCA-Sul betrekking heeft op bank- en financiële transacties, en ondernemingen die kredieten verlenen verhandelen of hierin bemiddelen enkel vrijstelt indien deze kredietverlening en -bemiddeling tot hun geregistreerde ondernemingsactiviteit behoren.
- 13 Verzoekster in cassatie heeft overeenkomstig artikel 150, lid 1, van de Código do Procedimento e Processo Tributário (Portugese wet inzake belastingprocedures) tegen de uitspraak van de TCA-Sul cassatieberoep ingesteld, dat bij beslissing van 5 april 2017 door de Supremo Tribunal Administrativo (hoogste bestuursrechter, Portugal; hierna: „STA”) werd toegelaten, zij het uitsluitend met betrekking tot de vraag of de in artikel 9, punt 27, onder a), van de btw-wet voorziene belastingvrijstelling ook van toepassing is op transacties van overdracht van schuldvorderingen die zijn verricht door ondernemingen die geen financiële ondernemingen zijn, en of de door verweerster in cassatie en in de bestreden uitspraak bepleite uitlegging verenigbaar is met artikel 135 van de btw-richtlijn, zoals dit door het Hof van Justitie van de Europese Unie wordt uitgelegd.
- 14 Verweerster in cassatie heeft geen repliek ingediend.
- 15 De plaatsvervangend procureur-generaal heeft in essentie voor de STA, die uitspraak doet op het cassatieberoep, betoogd:
- Artikel 9 van de btw-wet zet artikel 135 van de btw-richtlijn om in nationaal recht. Wat de werkingssfeer ervan betreft, met name wat betreft transacties van overdracht van schuldvorderingen, bevestigt de relevante rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie het standpunt van verzoekster in cassatie dat de betrokken vrijstelling gekoppeld is aan het soort transactie in kwestie en niet aan de respectieve aanbieder of ontvanger van de dienst. Meer bepaald gaat het daarbij om de arresten van het Hof van Justitie van 27 oktober 1993, [REDACTED] en [REDACTED] Bouw- en Aannemingsbedrijf (C-281/91, EU:C:1993:855), en 21 juni 2007, Ludwig (C-453/05, EU:C:2007:369);
  - In het eerste van die arresten is vastgesteld dat „[...] uit de bewoordingen van artikel 13 B, onder d), punt 1 [(thans artikel 135, lid 1, onder b)] van de btw-richtlijn geenszins [volgt], dat deze bepaling uitsluitend ziet op leningen en kredieten verstrekt door banken en financiële instellingen”. Artikel 9, punt 27, van de btw-wet moet worden uitgelegd in het licht van het doel van het gemeenschappelijk stelsel van belasting over de toegevoegde waarde, dat, zoals eveneens uit het arrest van het Hof van Justitie van 27 oktober 1993, [REDACTED] en [REDACTED] Bouw- en Aannemingsbedrijf (C-281/91, EU:C:1993:855) blijkt, erin is gelegen dat „de belastingplichtigen gelijkheid van behandeling [...]

[moet worden] [ge]waarborg[d]”. Aan dit beginsel „zou immers worden afgedaan indien een koper belasting verschuldigd was in het geval van kredietverlening door zijn leverancier, maar vrijstelling zou genieten indien hij zich liet financieren door een bank of een andere geldschieter”.

- Verzoekster in cassatie stelt derhalve terecht dat de in artikel 9, punt 27, onder a), van de btw-wet voorziene btw-vrijstelling alle transacties van overdracht van schuldvorderingen of rechten op schuldvorderingen omvat, zodat de term „kredietverlening” niet alleen betrekking heeft op het sluiten van bankovereenkomsten. Bijgevolg moet de hogere voorziening met betrekking tot de vraag waarvoor zij is toegelaten, worden toegewezen en moet de uitspraak op dat onderdeel worden vernietigd.

Voornaamste argumenten van partijen in het hoofdgeding

16 Met betrekking tot de toepasselijkheid van de in artikel 9, punt 27, onder a), van de btw-wet voorziene vrijstelling van overdrachtstransacties die worden verricht door ondernemingen die geen financiële ondernemingen zijn, betoogt verzoekster in cassatie in wezen:

- Deze vrijstelling omvat alle transacties van overdracht van een krediet of een schuldvordering, zodat de term „kredietverlening” niet uitsluitend verwijst naar het sluiten van bankovereenkomsten.
- De beperking van de werkingssfeer van artikel 13 B, onder d), punt 1 [(thans artikel 135, lid 1, onder b), van de btw-richtlijn] tot uitsluitend door banken en financiële ondernemingen verstrekte leningen en kredieten, kan uit de tekst van deze bepaling niet worden afgeleid; in dit verband wordt verwezen naar punt 13 van het reeds aangehaalde arrest van het Hof van Justitie van 27 oktober 1993,   en   Bouw- en Aannemingsbedrijf (C-281/91, EU:C:1993:855).
- Volgens het Hof van Justitie worden de transacties die krachtens artikel 13 B, onder d), punt 1, van de Zesde richtlijn zijn vrijgesteld, gedefinieerd in termen van de aard van de verrichte diensten en niet in termen van de persoon die de dienst levert of ontvangt (reeds aangehaald arrest van 21 juni 2007, Ludwig (C-453/05, EU:C:2007:369, punt 25).
- Volgens verzoekster in cassatie maakt het Hof van Justitie niet alleen een duidelijk onderscheid tussen de overdracht van een schuldvordering en de toekenning van een lening of het sluiten van een leningsovereenkomst, maar is het ook van oordeel dat de betrokken vrijstelling van toepassing is ongeacht de juridische aard van de onderneming die de schuldvordering overdraagt.
- De betrokken overdrachtstransactie dient binnen de werkingssfeer van de in artikel 9, punt 27, onder a), van de btw-wet voorziene vrijstelling te vallen,

zodat het standpunt dat de TCA-Sul in dit verband heeft ingenomen, moet worden verworpen.

- 17 Tot slot verzoekt verzoekster in cassatie de Supremo Tribunal Administrativo, voor zover deze rechter twijfelt aan de strekking van artikel 135, lid 1, onder b), j) en k), van de btw-richtlijn, om het Hof van Justitie een prejudiciële vraag stellen overeenkomstig artikel 19, lid 3, onder b), VEU en artikel 267 VWEU.

Korte uiteenzetting van de motivering van de verwijzingsbeslissing

- 18 De Supremo Tribunal Administrativo wijst er in de eerste plaats op dat artikel 9, punt 27, onder a), van de btw-wet artikel 135, lid 1, sub b, van de btw-richtlijn omzet in nationaal recht.
- 19 De verwijzende rechter merkt voorts op dat moet worden nagegaan of de niet-toepassing, overeenkomstig de beslissing van de TCA-Sul in de bestreden uitspraak, in het hoofdgeding, van de vrijstelling waarin dit artikel van de btw-code voorziet, verenigbaar is met artikel 135 van de btw-richtlijn, zoals uitgelegd door het Hof van Justitie.
- 20 De Supremo Tribunal Administrativo wijst erop dat het Hof van Justitie in zijn reeds aangehaalde arrest van 27 oktober 1993, [REDACTED] en [REDACTED] Bouw- en Aannemingsbedrijf (C-281/91, EU:C:1993:855) heeft verklaard dat „artikel 13 B, onder d), [punt] 1, van de Zesde richtlijn aldus moet worden uitgelegd, dat een leverancier van goederen of diensten die zijn cliënt tegen vergoeding van rente uitstel van betaling verleent, in beginsel een vrijgesteld krediet in de zin van die bepaling verstrekt”, dat „de uitdrukking ‚verlening van kredieten en bemiddeling inzake kredieten’ in beginsel voldoende ruim is om mede de verlening van krediet door een leverancier van goederen in de vorm van uitstel van betaling te kunnen omvatten”, dat „uit de bewoordingen van artikel 13 B, onder d), [punt] 1, geenszins [volgt], dat deze bepaling uitsluitend ziet op leningen en kredieten verstrekt door banken en financiële instellingen”, en dat „[d]eze uitlegging [...] steun [vindt] in het doel van het bij de Zesde richtlijn ingevoerde gemeenschappelijk stelsel, namelijk de belastingplichtigen gelijkheid van behandeling te waarborgen. Aan dit beginsel zou immers worden afgedaan indien een koper belasting verschuldigd was in het geval van kredietverlening door zijn leverancier, maar vrijstelling zou genieten indien hij zich liet financieren door een bank of een andere geldschieter”.
- 21 Voorts wordt verwezen naar punt 25 van het arrest van 21 juni 2007, Ludwig (C-453/05, EU:C:2007:369), dat ook door verzoekster is aangevoerd (punt 16, derde streepje, van deze samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing).
- 22 Volgens de STA blijkt uit de aangehaalde rechtspraak duidelijk dat het Hof van Justitie zich uitspreekt vóór toepassing van de btw-vrijstelling op de verlening, overdracht en bemiddeling van kredieten, ongeacht de aard van de verrichter of de

ontvanger van de dienst, zodat de STA van oordeel is dat het standpunt van de TCA-Sul volgens hetwelk de vrijstelling van artikel 9, punt 27, onder a), van het btw-wetboek betrekking heeft op bank- en financiële transacties, en ondernemingen die kredieten bemiddelen of verlenen in het kader van hun economische activiteit van kredietverlening en –bemiddeling uitsluit, onjuist is, althans indien die stelling aldus wordt uitgelegd dat de uitzondering enkel betrekking heeft op voornoemde transacties wanneer zij door dergelijke ondernemingen worden verricht.

- 23 Niettemin wordt, volgens de STA, de aard van de in het hoofdgeding aan de orde zijnde transactie gekenmerkt door bepaalde bijzonderheden, waardoor de STA niet met zekerheid kan bepalen of de transactie al dan niet valt onder de termen „verlening”, „bemiddeling” of „beheer van kredieten” in artikel 135, lid 1, onder b), van de btw-richtlijn, aangezien de situaties waarin het Hof zich heeft uitgesproken over de werkingssfeer van artikel 135 van de btw-richtlijn, nauw samenhangen met het verlenen van kredieten/financieringen/leningen in de traditionele zin (dat wil zeggen met rente, leningen of financieringen), terwijl het hoofdgeding betrekking heeft op de overdracht van een procedurele positie in een executoriale procedure ter inning van een uit een overeenkomst inzake vastgoedbemiddeling voortvloeiende, op grond van een gerechtelijke beslissing erkende schuldvordering – te vermeerderen met de btw tegen het tarief dat geldt op de datum van betaling, alsmede met verdragingsrente.
- 24 De STA is van oordeel dat er met betrekking tot de vraag of een transactie met de specifieke kenmerken van de in het hoofdgeding aan de orde zijnde overdrachtstransactie valt onder de termen „verlening”, „bemiddeling” of „beheer van kredieten” van artikel 135, lid 1, onder b), van de btw-richtlijn, geen sprake is van een „acte clair”, en dat derhalve het Hof van Justitie overeenkomstig artikel 19, lid 3, onder b), VEU en artikel 267 VWEU moet worden verzocht om een prejudiciële beslissing op dit punt.